

**Ocenianie i klasyfikowanie z języka polskiego dla uczniów klasy VIII
w roku szkolnym 2024/2025 w Szkole Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego
w Skrzyszewie**

1. Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia klasy VIII poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego wynikających z realizowanego przeze mnie programu nauczania.

Wymagania edukacyjne z języka polskiego na poszczególne oceny	Ocena dopuszczająca Uczeń potrafi:	Ocena dostateczna Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Ocena dobra Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Ocena bardzo dobra Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Ocena celująca Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
1. Kształcenie literackie i kulturowe: słuchanie	Uczeń potrafi: • rozumie większość poleceń • uważnie słucha wypowiedzi	Uczeń potrafi: • świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej	Uczeń potrafi: • uważnie słucha wypowiedzi nauczyciela i kolegów, żywo	Uczeń potrafi: • aktywnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako uczestnik różnych	Uczeń potrafi: • ocenia wysłuchany tekst pod względem merytorycznym oraz poprawnościowym,

nauczyciela i kolegów, wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi	poprzez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników, rozumie większość wypowiedzi, reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela m.in. prosi o ich powtórzenie, wyjaśnienie	reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela m.in. prosi o powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie	sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych, analizuje treść i kompozycję wypowiedzi innych, poprawność językową i stylistyczną.	stosuje kryteria oceny odpowiednio dobrane do celu wypowiedzi i intencji nadawcy
• słucha nagrania wzorcowej recytacji • mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu	• określa tematykę wysłuchanego utworu, określa wartość wysłuchanego tekstu, wybiera potrzebne informacje	• słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu	• Słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz ocenia zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu	• samodzielnie odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji
• rozpoznaje w wysłuchanym tekście typowe fragmenty perswazyjne i informacyjne • rozpoznaje emocje towarzyszące	• rozróżnia teksty	• wskazuje w tekstach treści informacyjne i perswazyjne • analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego	• interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję nadawcy, w tym aluzję, sugestię i manipulację • analizuje i omawia w wysłuchanych	• analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego

osobie
wypowiadającej
się, rozumie ogólny
sens wypowiedzi.

- o charakterze
informacyjnym
perswazyjnym
- podejmuje próby
rozpoznania
intencji nadawcy
wysłuchanego
utworu, w tym
aluzję, sugestię
i manipulację
 - rozpoznaje w
typowych tekstach
i sytuacjach
komizm, kpinę i
ironię jako wyraz
intencji
wypowiedzi,

utworu, w tym
aluzję, sugestię,
manipulację

- rozpoznaje komizm,
ironię jako wyraz
intencji wypowiedzi.

utworach elementy
komizmu, kpiny i ironii
jako wyraz intencji
wypowiedzi

tekstu.

2. Kształcenie literackie i kulturowe -utwory wierszowane

• Uczeń potrafi: • zreferować treść wiersza • określić rodzaj literacki • wskazać podmiot liryczny • określić rodzaj liryki • wyjaśnić pojęcia: aforyzm, fraszka, paradoks, tren, porównanie homeryckie, puenta, przenośnia, symbol, peryfraz, hymn, refren, anafora, ironia apostrofa	• Uczeń potrafi: • określić funkcję zwrotów do adresata • opisać emocje wyrażane przez podmiot liryczny, nazwać emocje towarzyszące podmiotowi lirycznemu, określić jego stosunek do adresata lirycznego, sytuacji • wyjaśnić, w imieniu jakiej zbiorowości wypowiada się podmiot liryczny • scharakteryzować bohaterów	• Uczeń potrafi: • wskazać elementy tworzące atmosferę, budujące nastrój • omówić funkcję skontrastowania np. dwóch przestrzeni, bohaterów itp. • zinterpretować zabiegi stylistyczne zastosowane w wierszu, określić funkcję słownictwa • omówić funkcję użycia regionalizmów w piosence, paradoksu. • zinterpretować tytuł	• Uczeń potrafi: • zinterpretować wymowę wiersza, przesłanie utworu • przedstawić swoje spostrzeżenia dotyczące danej sytuacji lirycznej • zinterpretować istotne elementy wiersza, np. zakończenie, sposób ukazania przemijania, puentę • odnieść wymowę wiersza do rzeczywistości codziennej • odnieść uniwersalne prawdy zawarte w aforyzmach	• Uczeń potrafi: • operować kontekstem, twórczego przetworzenia poruszanych w utworze kwestii, przekładu intersemiotycznego, np. potrafi: • podjąć dyskusję na wskazany temat • odnaleźć odzwierciedlenie poruszanych zagadnień w wybranym tekście kultury i omówić dostrzeżony związek

- omówić przynależność gatunkową utworów
- wskazać adresata lirycznego, bohaterów wiersza
- wyjaśnić znaczenie sentencji
- wyjaśnić prawdy życiowe zawarte w utworach
- określić funkcję adresata
- scharakteryzować obraz Boga wyłaniający się z utworu, wskazać nawiązania np. biblijne, omówić kontekst np. historyczny utworu
- postawić tezę
- omówić funkcję refrenu i anafory
- omówić kontekst historyczny utworu
- stworzyć prezentację tematyczną

3. Czytanie utworów literackich i odbiór tekstów kultury

Uczeń potrafi:

- czyta teksty współczesne i dawne (w tym pisane gwarą)
- wskazuje w tekstach archaizmy i wyrazy należące do gwar, odczytuje ich znaczenie w

Uczeń potrafi:

- podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, podejmuje próby odczytania ich w

Uczeń potrafi:

- odczytuje większość tekstów współczesnych i dawnych na poziomie
- samodzielnie przenośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych

Uczeń potrafi:

- samodzielnie odczytuje teksty współczesne i dawne na poziomie przenośnym i symbolicznym, interpretuje je w różnych kontekstach, czyta płynnie, stosując się

Uczeń potrafi:

- czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania oraz spoza niego) na poziomie dosłownym, przenośnym

• przypisach odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki(obraz, rzeźba, grafika, fotografia)na poziomie dosłownym i na poziomie krytycznym za pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i jego problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego • rozpoznaje	• różnych kontekstach rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich lub odszukuje ich znaczenie w przypisach • odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na przenośnym, przy_ niewielkiej pomocy określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np.	kontekstów czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach • interpretuje tekst literacki inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę,	do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego • rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich, odszukuje ich znaczenie w przypisach lub innych źródłach, odróżnia archaizm od archaizacji • analizuje tekst	i symbolicznym samodzielnie i z pasją interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji, proponuje własną interpretację głosową tekstu praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego; systematycznie i skutecznie szuka nowych informacji w celu realizacji zainteresowań

wypowiedzieć o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady • rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinie i fakty • rozróżnia fikcje i kłamstwo • wie czym są perswazja, sugestia, ironia, rozpoznaje je w typowych tekstach i sytuacjach • zauważa wybrane	biograficznego, poziomie dosłownym i historycznego, kulturowego rozumie podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, • zauważa i a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi • samodzielnie wskazuje najważniejsze informacje zawarte w tekście, przytacza opinie • odróżnia opinię od faktu, fikcje od kłamstwa oraz fikcję	grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, określa temat utworu i różnorakie poruszone w nim problemy, interpretuje tytuł utworu, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego • rozumie i omawia podstawowe emocje oraz argumenty zawarte	literacki inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę) na poziomie dosłownym, przenośnym, symbolicznym, określa temat utworu i poruszone problemy, i ustosunkowuje się do nich, dąży do zrozumienia ich złożoności i niejednoznaczności samodzielnie interpretuje tytuł utworu, odnosi się do kontekstów, np. biograficznego, historycznego,	humanistycznych krytycznie, wielostronnie i z zaangażowaniem poznawczym ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego .
---	---	---	--	--

elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim • wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi • dostrzega i krótko omawia główne motywy postępowania bohaterów • odczytując sens utworu, dostrzega wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm • czyta utwory liryczne i dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego • zna gatunki	od rzeczywistości, rozumie znaczenie terminów realizm i fantastyka dostrzega w analizowanym tekście perswazję, sugestię, ironię i nieskomplikowane aluzje • wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej znajdują się bohaterowie • identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi i określa ich główne cechy • dostrzega i omawia	w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi • odczytuje informacje zawarte w tekście, przytacza i sensownie komentuje opinie • odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa, fikcję od rzeczywistości w tekstach literackich i dziennikarskich, stosuje te rozróżnienia w praktyce, płynnie	kulturowego • zauważa, rozumie i omawia emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi, polemizuje z nimi • interpretuje informacje zawarte w tekście, przytacza i komentuje opinie, odnosząc się do nich • odróżnia prawdę od prawdopodobieństwa i wskazuje elementy biograficzne i autobiograficzne dziełach literackich,
--	--	---	---

należące do liryki: sonet, pieśń, tren, hymn, fraszka	główne motywy postępowania bohaterów	stosuje terminy: realizm i fantastyka	odróżnia je od wspomnień pamiętnika lub dziennika; płynnie stosuje terminy realizm i fantastyka
• odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu	• identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki	• analizuje w tekście manipulację, perswazję, sugestię, ironię, aluzję, nazywa je	• ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, sugestia, ironia, aluzja, wartościowanie, manipulacja itp., płynnie stosuje ww. terminy
• wymienia środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: epitet, uosobienie, ożywienie, neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie	• rozróżnia takie gatunki liryczne, jak pieśń, hymn, sonet, tren, fraszka	• omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej się znajdują bohaterowie	• całościowo omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie
	• charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza, nie utożsamia ich z autorem	• rozumie sytuację, w jakiej się znajdują bohaterowie	
	• wskazuje środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne,	• charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi	
		• dostrzega i wyjaśnia motywy	

homeryckie, archaizację, kolokwializm - potrafi je wskazać z pomocą nauczyciela • dostrzega obrazy poetyckie w utworze, potrafi krótko je opisać • czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, wymienia gatunki należące do epiki - opowiadanie, powieść (i jej odmiany), legendę, baśń, przypowieść (parabolę), mit, nowelę, bajkę	apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm • wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie i omawia sposób obrazowania • odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epopei • identyfikuje elementy	postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych • omawia w tekście poetyckim cechy liryki • identyfikuje utwory należące do takich gatunków lirycznych, jak pieśń, hymn, tren, sonet, fraszka; wskazuje ich cechy • charakteryzuje osobę mówiącą w	złożone sytuacje, w jakich znajdują się bohaterowie • szczegółowo charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń • dostrzega i wyjaśnia złożone motywy postępowania bohaterów, wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych,
---	---	---	--

• pamiętnik, dziennik, fantasy, epopeję zna elementy rytmizujące wypowiedź - wers, rym, strofa, refren wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze • wskazuje w utworze bohaterów głównych, drugoplanowych • wskazuje w utworze wątek główny i poboczny, omawia zdarzenia wchodzące	• świata przedstawionego w utworze omawia fabułę, odróżnia fabułę utworu od akcji • analizuje funkcje podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego w utworach • omawia i analizuje elementy komiksu, piosenki • określa rodzaj narracji w tekście (pierwszoosobowa, trzecioosobowa) • wyodrębnia w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu	• wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany). nie utożsamiając ich z autorem • przytacza środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje	• stara się unikać prostych, jednoznacznych ocen wskazuje w tekstach cechy typowe dla liryki, epiki czy dramatu, cechy gatunkowe takich tekstów, jak pieśń, hymn, sonet, tren, fraszka • charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń analizuje środki stylistyczne,
--	---	---	--

w skład akcji utworu odróżnia narratora od autora tekstu i bohatera utworu • rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową • rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu • wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę, punkt kulminacyjny • zna cechy komiksu, piosenki • odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje	• rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna najważniejsze cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować typowe utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu • czyta z podziałem na role i ze	w tekście • podejmuje próby interpretacji obrazów poetyckich • odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, epopei • przedstawia i analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich	takie jak neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, porównanie homeryckie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście i wpływ na kształt i wymowę utworu wnikliwie omawia obrazy poetyckie obecne w tekście odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania
---	--	---	---

elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog; zna podział dramatu na tragedię, komedię i dramat właściwy • czyta scenariusze, rozumiejąc ich specyficzną budowę i treść • potrafi zakwalifikować znane mu teksty jako baśń, bajkę, legendę, mit, nowelę, pamiętnik, dziennik, balladę	zrozumieniem dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu • podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki wskazuje w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich • wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach, wykorzystuje do pracy spis treści	funkcje w konstrukcji utworu omawia wpływ rodzaju narracji na kształt utworu w komiksach, piosenkach i innych tekstach kultury popularnej znajduje nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych • wyodrębnia w tekście epickim fragmenty np. charakterystyki pośredniej i	legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, pamiętnika, dziennika, fantasy, epopei, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń w utworze, szczegółowo analizuje elementy świata przedstawionego stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, przedstawia i omawia ich funkcję w konstrukcji utworu monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego,
---	--	--	---

• i satyrę • posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich • odróżnia tekst literacki od naukowego i popularnonaukowego, z pomocą nauczyciela • wyszukuje najważniejsze informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym • wymienia gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż • z pomocą	• wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza prosty przypis • wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż • analizuje proste symbole i alegorie występujące w poznanych tekstach kultury • rozpoznaje adaptację filmową i teatralną, wie, czym się one różnią od oryginalnego tekstu • określa rolę osób	bezpośredniej, opisu przeżyć, tekstów użytkowych • wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii komedii i dramatu	potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu, odróżnia dramat od inscenizacji i adaptacji • proponuje własną interpretację głosową dialogów ze scenariuszy, rozumie budowę i treść • omawia cechy literatury dydaktycznej, podaje przykłady utworów należących do literatury dramatu dydaktycznej, wymienia cechy bajki • wskazuje, jaką funkcję pełnią w balladzie i satyrze

nauczyciela wskazuje symbole i alegorie w omawianych tekstach kultury zna terminy adaptacja filmowa i adaptacja teatralna - wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) - dostrzega związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) - zauważa najważniejsze związki między dziełem literackim	uczestniczących procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog)	właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu - interpretuje głosowo dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu - omawia cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki - omawia w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych	elementy typowe dla różnych rodzajów literackich wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie przypisach; wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in.
---	---	---	---

• a innym tekstem kultury • wspólnie z innymi dokonuje przekładu intersemiotycznego o tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych w ramach różnych projektów grupowych • wie, czym jest aforyzm i anegdota • z pomocą nauczyciela wskazuje w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) elementy retoryki: powtórzenia, pytania	• wspólnie z innymi lub samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych • rozpoznaje aforyzm i anegdotę • w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia • rozpoznaje językowe i	rodzajów literackich • wyszukuje informacje tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych dostrzega różnice stylu i intencji	popularnonaukowych i naukowych - używa ich do własnych celów • ma świadomość różnic stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym, popularnonaukowym i publicystycznym • wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż; podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki; w
---	---	--	--

retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia • identyfikuje styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny .	pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie prasowej • dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie • rozpoznaje na typowych przykładach styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny.	między tekstem literackim, naukowym popularnonaukowym, wyszukuje w nich potrzebne informacje • wymienia rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, felieton, artykuł, reportaż, podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki • analizuje i podejmuje próby odczytania symboli i alegorii	wypowiedziach świadomie i konsekwentnie stosuje nazwy gatunków publicystycznych; wie, czym publicystyka różni się od literatury • analizuje i interpretuje symbole alegorie występujące w tekstach kultury, określa ich funkcje • wie, czym się różni adaptacja od oryginalnego tekstu; analizuje zamysł pisarza i twórców adaptacji • określa ocenia rolę
---	---	--	---

występujących w poznanych tekstach kultury ocenia adaptację filmową i teatralną, muzyczną i inne; krytycznie wypowiada się na jej temat, odwołując się do jej struktury i treści analizuje związki między dziełem literackim obrazem, plakatem dziełem muzycznym, rzeźbą.)	osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec kostiumolog)
• samodzielnie	wnikliwie, korzystając z różnych źródeł informacji, analizuje związki między dziełem literackim a innym

dokonuje	tekstem kultury
przekładu	(np. obrazem, plakatem,
intersemiotycznego dziełem muzycznym, rzeźbą)	
o tekstów kultury i	• samodzielnie
interpretacji	dokonuje przekładu
wybranych	intersemiotycznego
zjawisk	tekstów kultury i
społecznych oraz	interpretacji
prezentuje je w	wybranych zjawisk
ramach różnych	społecznych oraz
projektów	prezentuje je w
grupowych	ramach różnych
• interpretuje	projektów,
aforyzm	samodzielnych lub
i anegdotę	grupowych,
• w cudzej	podejmuje w nich
wypowiedzi (w	tematy związane z
tym literackiej)	historią, filozofią,
zauważa elementy	sztuką interpretuje
retoryki:	aforyzm i anegdotę
powtórzenia,	• w cudzej wypowiedzi

pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia • analizuje i omawia wybrane środki językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie • analizuje funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie • wyróżnia w tekście cechy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego),	(w tym literackiej) analizuje i omawia elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia . wnikliwie analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji (np. w reklamie prasowej), reaguje adekwatnie do nich, nie ulega im niepotrzebnie dostrzega i omawia funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie wskazuje
---	---

urzędowego
(mówionego i
pisanego) i
artystycznego
interpretuje
pejzaż, portret,
scenę rodzajową,
martwą naturę;
wie, czym się
różnią, dostrzega
ważne elementy
i wybrane
konteksty dzieła
malarskiego

elementy stylu
oficjalnego,
nieoficjalnego
(potocznego),
urzędowego
(mówionego
i pisanego)
i artystycznego
w tekstach, np.
literackich, i określa
ich funkcję
interpretuje pejzaż,
portret, scenę
rodzajową, martwą
naturę; wybiera
i omawia konteksty
związane z
analizowanym
dziełem.

4. Tworzenie wypowiedzi

Uczeń potrafi:

- pisze na temat, stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu
- zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce, popełnione błędy nie uniemożliwiają

Uczeń potrafi:

- pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logicznej i spójnej wypowiedzi, pisze teksty zrozumiałe i klarowne, wyraża opinię i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska
- wykazuje dbałość i poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną

Uczeń potrafi:

- pisze na temat, stosując przejrzystą kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte przykładami
- zachowuje poprawność językową, stylistyczną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje

Uczeń potrafi:

- pisze wyczerpująco i na temat, stosując funkcjonalną, urozmaiconą kompozycję, logikę wypowiedzi
- zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu,
- stosuje zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego,
- pisze teksty

Uczeń potrafi:

- samodzielnie i z pasją interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając
-
-
-
- intencje nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji,
- proponuje własną interpretację głosową tekstu,
- praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego,

zrozumienia całości tekstu, • układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty • stara się o estetyczny zapis wypowiedzi • sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi • redaguje zrozumiałe ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie,	interpunkcyjną tekstu, zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce • układa tekst o trójdzielnej kompozycji, stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami	najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze przeważnie teksty wyczerpujące temat, klarowne • układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty i potrafi go wprowadzić do tekstu, pamiętając	wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne, • zachowuje przemyślaną, trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, tym w przemówieniu, • konsekwentnie i logicznie stosuje akapity, dba o spójne, ciekawe nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, • zachowuje estetykę zapisu, jego teksty są poprawne, przejrzyste i	naukowego, • systematycznie i skutecznie szuka nowych informacji w celu realizacji zainteresowań humanistycznych, • krytycznie, wielostronnie i z zaangażowaniem poznawczym ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego analizuje niejednorodność dzieł literackich, • tworzy
---	--	---	---	--

pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich najważniejsze, niezbędne elementy oraz właściwy zapis graficzny • tworzy plan dłuższej wypowiedzi • formułuje treść sms-a, e-maila, starając się o ich poprawny zapis ortograficzny, dodaje komentarz do przeczytanej	wypowiedzi • wykazuje dbałość o estetykę zapisu • sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą treści przeczytanego tekstu • redaguje ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich z reguły wszystkie elementy	o cudzysłowie oraz nawiązaniu, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, w tym w przemówieniu • zachowuje estetykę zapisu dobiera formę notatki dotyczącej wysłuchanej wypowiedzi do własnych potrzeb • redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie,	czytelne posługując się bogatym słownictwem, • poprawnie redaguje różne formy wypowiedzi, m.in opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) • redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje,	oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem, • podejmuje próby własnej twórczości literackiej, świadomie stosując różnorodne środki stylistyczne, • parafrazuje utwory znanych twórców, • pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu, • wykazuje się szczególną dbałością o poprawność
---	---	--	---	---

informacji elektronicznej • streszcza, skraca tekst (w tym tekst popularnonaukowy), poprawnie przytaczając większość zagadnień • pisze schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny • tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym w rozprawce z	i właściwy zapis graficzny • tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi • formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i	zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny • tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi, uwzględniając w nim najważniejsze zagadnienia, zgodnie z funkcją tworzonego tekstu	dedykację, apel, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny i funkcję tekstu, • tworzy plan ramowy i rozbudowany szczegółowy dłuższej wypowiedzi • formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny, dodaje trafny, przemyślany komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej, • streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w	językową, bezbłędny zapis, logiczną i pomysłową kompozycję; jego język charakteryzuje się własnym stylem lub jego zaczątkami, • aktywnie uczestniczy w realizacji projektów, będąc przewodniczącym grup projektowych lub pełniąc inną ważną dla danego projektu funkcję, • proponuje tematy rozmów odnoszące się do omawianych utworów,
---	--	--	--	---

pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty • odróżnia przykład od argumentu, wnioskuje, stara się stosować właściwe słownictwo • pisze proste opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście • stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową	popularnonaukow y), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień • pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów • tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz	• formułuje treść sms-a, e-maila, stosując poprawny zapis ortograficzny; dodaje poprawny komentarz do przeczytanej informacji elektronicznej • streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonauko wy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień, zgodnie z funkcją	tym tekst naukowy poprawnie i samodzielnie przytaczając zagadnienia, • pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny oficjalny, dziennik, pamiętnik, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów, stylizuje język, np. listu na język dawnych epok, • tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, odwołując się do kontekstów, np.	• aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski, formułuje oryginalne, przemyślane sady i spostrzeżenia, • interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcje zastosowanych środków stylistycznych, charakter tekstu, konteksty,
--	--	---	---	--

• opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje wybrane cechy bohaterów literackich i rzeczywistych • pisze swój życiorys, CV, a z pomocą nauczyciela podanie i list motywacyjny we własnej sprawie • przygotowuje prosty wywiad, zachowując jego układ (pytania –	argumenty, dobiera przykłady do argumentów, podejmuje próbę wnioskowania, stosuje właściwe rozprawce słownictwo, rozróżnia rozprawkę z tezą od rozprawki z hipotezą • pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; • umieszcza dialog w tekście stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez	skrzanego czy przekształcanego tekstu • pisze poprawne opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, dziennik, pamiętnik • zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów i funkcją tekstu • tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjny • w rozprawce formułuje tezę,	historycznego, biograficznego, kulturowego; w rozprawce swobodnie formułuje tezę hipotezę oraz wnikliwe argumenty; samodzielnie podaje przykłady do argumentów; wnioskuje, dobierając słownictwo właściwe rozprawce • w opowiadaniu odtwórczym i twórczym indywidualizuje język bohatera, wprowadza nieszablonowe	przejawia szczególną dbałość o kulturę słowa, • oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej, pozostaje przy tym bezstronny i życzliwy.
---	---	---	--	---

• odpowiedzi) • opisuje elementy dzieła malarskiego, grafiki, plakatu, rzeźby, fotografii, wykorzystuje w nich z pomocą nauczyciela podane konteksty • wspólnie z innymi uczniami pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi • pisze prostą, schematyczną recenzję książki/filmu/prze	niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową • w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć, charakterystykę • opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje najważniejsze cechy bohaterów literackich i	hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje, stosuje właściwe rozprawce słownictwo • w opowiadaniu odtwórczym i twórczym stosuje elementy charakterystyki pośredniej, wprowadza realia epoki w tekście odwołującym się do minionych epok • stosuje, w	rozwiązania kompozycyjne • w tekstach własnych swobodnie i celowo wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera • wnikliwie opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych,

dstawienia	rzeczywistych	zależności od	ocenia i wartościuje
• mówi na temat	• samodzielnie	potrzeb	ich zachowania
• wyraża swoje zdanie i umie je krótko, ale logicznie uzasadnić	• pisze swój życiorys, CV, podanie i list motywacyjny we własnej sprawie	tworzonego przez niego tekstu, narracje pierwszo- lub	i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych
• w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę, nie popełnia wielu rażących błędów językowych, jego wypowiedź jest komunikatywna wygłasza krótki	• przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje właściwy zapis graficzny	• w tekstach własnych swobodnie wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania	• samodzielnie pisze życiorys, CV, podanie i list motywacyjny
	• opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje wybrane sensy przenośne w		• przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, dba o ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie

• monolog,
podejmuje próbę
wygłaszania
przemówienia
oraz próby
uczestniczenia w
dyskusji wygłasza
z pamięci tekst
poetycki | <p>różnych tekstach
kultury</p> <ul style="list-style-type: none"> • pisze prosty
scenariusz na
podstawie dzieła
literackiego lub
twórczy, zapisuje
w nim dialogi i
didaskalia • pisze
schematyczną
recenzję
książki/filmu/prze-
dstawienia,
uwzględniając w
niej swoją opinię <ul style="list-style-type: none"> • płynnie mówi
na podany temat,
starając się
zachować zasady
poprawności | <p>akcji
i
charakteryzowania
bohatera</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje
charakteryzuje
siebie, postaci
rzeczywiste
i fikcyjne,
porównuje cechy
bohaterów
literackich
i rzeczywistych • posługuje się
stylem
urzędowym,
samodzielnie pisze
swój życiorys, CV,
podanie i list
motywacyjny • przeprowadza | <ul style="list-style-type: none"> • opisuje dzieło
malarskie, grafikę,
plakat, rzeźbę,
fotografię z
odniesieniem do
odpowiednich
kontekstów; • odczytuje sensy
przenośne w
wybranych tekstach
kultury, interpretuje
tekst kultury, np.
obrazu, plakatu,
grafiki • pisze scenariusz na
podstawie własnych
pomysłów • pisze wyczerpującą
recenzję
książki/filmu/przedst-
awienia, |
|--|--|--|--|

językowej i stylistycznej	i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, stara się formułować ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie	uwzględniając w niej swoją opinię i operując właściwym dla recenzji słownictwem, omawia krytycznie elementy tekstu kultury, stosując odpowiednio dobrane słownictwo
- wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei - zna zasady poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań - zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów - wygłasza poprawny	- opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów - odczytuje sensy przenośne w wybranych	- wyraża własne zdanie, trafnie polemizuje ze stanowiskiem innych, - formułuje rzeczowe samodzielne argumenty poparte trafnie dobranymi przykładami, np. wprowadza cytaty z tekstów

monolog, krótkie przemówienie, stara się uczestniczyć w dyskusji	tekstach kultury, podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki	filozoficznych, sentencje, przysłowia na poparcie swojego stanowiska
• uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury	• pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi i didaskalia	• stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów, unika regionalizmów i elementów gwary środowiskowej, które są niezgodne z normą językową
• rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi	• pisze recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię oraz	• wygłasza poprawny, ciekawy monolog, przemówienie,
• w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia zna i stosuje językowe sposoby osiągnięcia	• podstawowe słownictwo	

• porozumienia stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy • dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulacji • recytuje pamięci tekst poetycki, podejmuje próbę z uwzględnieniem tematu i wyrażanych	związane z dziedziną recenzowanego zjawiska • wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, • odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei • stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, • zna i stosuje wyjątki w	• uczestniczy w dyskusji, posługując się wieloma środkami wyrazu • wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, • odnosi do cudzych poglądów i poznanych idei • aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści; • nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby

• emocji	• akcentowaniu wyrazów	• prowadzenia dyskusji,
• uczestniczy w omówieniu recytacji własnej, koleżanek i kolegów	• wygłasza poprawny monolog, przemówienie, • aktywnie uczestniczy w dyskusji • prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, • świadome stosuje retoryczne środki wyrazu	• dobiera stosuje różnorodne środki językowe odpowiednio do sytuacji odbiorcy oraz rodzaju komunikatu • prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi, przemyślanymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu, • stosuje środki językowe w
• uczestniczy w dyskusji zgodnie	• uczestniczy w dyskusji zgodnie	

z zasadami kultury, logicznie formuluje argumenty	zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia
• potrafi zastosować środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia • zna i stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega	• zna i swobodnie stosuje językowe sposoby osiągnięcia porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy, • reaguje swobodnie i zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i

<p>zasad etyki
mowy reaguje
z zachowaniem
zasad kultury na
zjawisko
brutalności
słownej,
kłamstwo
i manipulację</p> <ul style="list-style-type: none"> • recytuje z pamięci
tekst poetycki,
interpretując go z
uwzględnieniem
tematu i
wyrażanych
emocji • ocenia recytację
własną, koleżanek
i kolegów
i przedstawia
uzasadnienie | <p>manipulację,</p> <ul style="list-style-type: none"> • recytuje z pamięci
teksty poetyckie,
interpretując je
głosowo z
uwzględnieniem
tematu i wyrażanych
emocji oraz na
przykład przez
poprawne stosowanie
pauz w tekście • krytycznie ocenia
recytację własną,
koleżanek i
wnikliwie, bezstronne
i życzliwe
uzasadnienie swojej
oceny, • płynnie mówi na
podany temat, |
|--|---|

swojej oceny.

zachowując
poprawność
językową i
stylistyczną,

- udowadnia swoje
racje za pomocą
rzeczowych
argumentów
ułożonych
w logiczny wywód .

**5. Kształcenie
językowe
(gramatyka języka
polskiego,
komunikacja
językowa i kultura
języka, ortografia
i interpunkcja).**

Uczeń potrafi:

- zna podstawowe
zasady
ortograficzne(u, ó,
ż, rz, ch, h, om,
on, em, en, ą, ę,
pisownia
przedrostków,
wielka i mała

Uczeń potrafi:

- zna podstawowe
zasady
ortograficzne(u,
ó, ż, rz, ch, h, om,
on, em, en, ą, ę,
pisownia
przedrostków,
wielka i mała

Uczeń potrafi:

- sprawnie stosuje
w praktyce zasady
ortograficzne (u,
ó, ż, rz, ch, h, om,
on, em, ą, ę,
pisownia
przedrostków,

Uczeń potrafi:

- Umiejętnie stosuje
wiedzę językową
w zakresie:
- stosowania w
praktyce zasad
ortograficznych (u, ó,
ż, rz, ch, h, om, on,
em, en, ą, ę,

Uczeń potrafi:

- wykorzystując wiedzę
o języku, odczytuje
sensy symboliczne i
przenośne w tekstach
kultury jako efekt
świadomego
kształtowania
warstwy stylistycznej

litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek i najważniejsze wyjątki od nich, stara się stosować je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego, • dostrzega większość błędów językowych, korzysta z różnych źródeł by je skorygować, • stosuje w	litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek i najważniejsze wyjątki od nich, stara się stosować je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego, • wie, czym jest błąd językowy, stara się stosować podstawowe zasady poprawności	wielka mata litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), w razie wątpliwości korzysta ze słownika ortograficznego • koryguje błędy językowe w tworzonym przez siebie tekście, analizuje i porównuje przy tym wiedzę z różnych źródeł informacji	pisownia przedrostków, wielka mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, Oznaczenia miękkości głosek), korzysta ze słownika ortograficznego, by wyjaśnić wątpliwości dotyczące wyrazów rzadkich, o nietypowej pisowni • dostrzegania i korekty błędów językowych w tworzonym przez siebie tekście • analizy elementów językowych w tekstach kultury (np.	wypowiedzi, • samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach .
---	--	---	--	--

tworzonych
tekstach
podstawową
wiedzę językową
z zakresu fonetyki,
słowotwórstwa, fleksji i
składni.

- Ma podstawową wiedzę i stosuje ją w praktyce na typowych przykładach z zakresu:
- **fonetyki** - zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski spółgłoski, głoski dźwięczne,

językowej, a w razie wątpliwości korzysta ze słowników, przede wszystkim słownika języka polskiego, słownika poprawnej polszczyzny oraz słownika frazeologicznego,

- ma podstawową wiedzę stosuje ją w praktyce samodzielnie lub z niewielką pomocą) zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia

- analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni ma wiedzę, którą stosuje w praktyce, z zakresu: - fonetyki - zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i

- w reklamach, plakacie, piosence), z wykorzystaniem wiedzy o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni,
- ma wiedzę, którą płynnie stosuje w praktyce, z zakresu: - fonetyki - zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień

bezdźwięczne (np. w parach p-b, t-d itd.), ustne, nosowe, twarde i miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie w poznanych przykładach, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i	samogłoski i spółgłoski, głoski z zakresu gramatyki języka polskiego: • W zakresie fonetyki - parach P-b, t-d itd.),rozdźnia głoski ustne, nosowe, twarde i miękkie; • wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń dźwięczne, bezdźwięczne (np- grup	spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności uproszczenia grup spółgłoskowych, zjawiska utraty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których te rozbieżności	pod względem dźwięczności, uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie; ma świadomość rozbieżności między mową a pismem i świadomie to wykorzystuje, dbając poprawność ortograficzną pisanych tekstów, W zakresie - słowotwórstwa i słownictwa - • rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń,
--	---	--	---

zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których rozbieżności te występują, - w zakresie słowotwórstwa i słownictwa - wie, czym są: - wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów omawianych na lekcji, - rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym	spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem, W zakresie słowotwórstwa i słownictwa wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na przykładach omawianych na	występują, słowotwórstwa i słownictwa - rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, stosuje poprawnie formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje	tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, poprawnie stosuje formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, zna typy skrótów i skrótowców oraz stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie;
--	---	--	--

- a bliskoznacznym, • dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, • rozumie różnice między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, • odróżnia typy wyrazów złożonych, • zna typy skrótów i skrótowców oraz stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie,	lekcji, rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych, zna typy skrótów i skrótowców oraz stosuje	wyrazy złożone słowotwórczo, wskazuje różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów; zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp.,	• świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., • rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, • wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; • wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, • odróżnia język
---	--	--	---

• zna i rozumie znaczenie wybranych przysłów, powiedzeń, frazeologizmów itp., • z pomocą nauczyciela odróżnia synonimy, antonimy, homonimy, rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna pojęcia treść i zakres wyrazu, język ogólnonarodowy, gwara, dialekt,	zasady interpunkcji w ich zapisie, • zna i rozumie znaczenie wybranych przysłów, powiedzeń, frazeologizmów itp., z pomocą nauczyciela odróżnia synonimy, antonimy, homonimy, rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna pojęcia treść i zakres wyrazu, język	rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, odróżnia język ogólnonarodowy od gwary i dialektu, - fleksji - nazywa i odmienia odmienne części mowy: rzeczownik (Z podziałem na	ogólnonarodowy od gwary i dialektu, W zakresie - fleksji • - swobodnie nazywa i odmienia odmienne części mowy (także w przypadku wyrazów podchwytliwych): rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy. żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik,

- w zakresie fleksji - rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne – rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej	ogólnonarodowy, gwara, dialekt, W zakresie - fleksji - rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne - rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w	osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje); oddziela temat od końcówki, także w wyrazach, w których występują oboczności; nazywa nieodmienne części mowy: przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik); stosuje wiedzę o częściach mowy	liczebnik (i jego rodzaje), oddziela temat od końcówki, także w wyrazach, w których występują oboczności; nazywa nieodmienne części mowy (także w przypadku podchwytliwych wyrazów): przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne niesamodzielne (spójnik, - partykuła, przyimek, wykrzyknik), stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym
---	---	---	---

i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać, w wyrazach oddziela temat od końcówki; • rozpoznaje na typowych przykładach nieodmienne części mowy przysłówki (w tym odprzymiotnikow y), samodzielne niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara	stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać, w wyrazach oddziela temat od końcówki; rozpoznaje na typowych przykładach nieodmienne części mowy - przysłówki (w tym odprzymiotnikow y), samodzielne niesamodzielne (spójnik,	w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy; tworzy i odmienia imiesłowy, - składnia – rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu); nazywa związki wyrazów w	zapisie: głosek dźwięcznych bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, tworzy i odmienia imiesłowy • W zakresie - składni - rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie
--	---	---	--

się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, zna imiesłowy, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany, - w zakresie	partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, zna imiesłowy, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany;	zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny), a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon nadrzędny i podrzędny; wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie; dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną	czasownikowe odmiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu), nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym (w tym rozpoznaje wyraz nadrzędny i podrzędny w związkach wyrazów, rozpoznaje związek zgody, rzędu i przynależności), a także zależności między zdaniami składowymi, w zdaniu złożonym,
---	---	---	--

składni - - rozpoznaje części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, - rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym – wskazuje człon nadrzędny i podrzędny,	W zakresie składni : rozpoznaje na typowych przykładach części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, przy pomocy	i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie (łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie, wynikowo) i podrzędnie	wskazuje człon nadrzędny podrzędny wykorzystuje wiedzę budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną
--	--	---	---

• wykorzystuje wiedzę z zakresu budowy zdania pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych w złożone i odwrotnie oraz wypowiedzi z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, • dokonuje przekształceń mowy zależnej na niezależną i odwrotnie,	nauczyciela wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzi imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, rozpoznaje	przydawkowe, dopełnieniowe, okolicznikowe, podmiotowe i orzecznikowe); w swoich wypowiedziach stosuje dania uwzględniając cel wypowiedzi : oznajmujące, pytające, rozkazujące. • świadomie stosuje znane mu normy językowe, zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych, • analizuje przykłady manipulacji i prowokacji	i odwrotnie, sporządza wykresy rozbudowanych zdań pojedynczych, złożonych wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych. potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych

• sporządza wykresy zdań złożonych , pojedynczych i wielokrotnie złożonych, • potrafi wymienić i określić na typowych przykładach typy zdań pojedynczych (rozwinięte, nierozwinięte, pytające, rozkazujące i oznajmujące, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędne i podrzędne) , w	zdania bezpodmiotowe, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy typowych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych wielokrotnie złożonych, potrafi	językowej – nie poddaje się im, • zna językowe sposoby osiągania porozumienia – świadomie je stosuje.	(współrzędnie podrzędnie), a także rozpoznać rodzaje zdań złożonych współrzędnie łącznie, rozłącznie, przeciwstawnie i wynikowo) i podrzędnie (przydawkowe,. oko dopełnieniowe licznikowe, podmiotowe i orzecznikowe) na prostych przykładach; • w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi:

swoich wypowiedzeniach stosuje zdania uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające, rozkazujące.	wymienić i określić na łatwych przykładach rodzaje zdań pojedynczych (rozwinęte i nierozwinęte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie podrzędnie), odróżnia zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące,	oznajmujące, pytające i rozkazujące ,
• zna i stosuje normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych, • rozpoznaje i analizuje wybrane przykłady manipulacji i prowokacji		• swobodnie wykorzystuje znane normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych , • rozpoznaje i rozumie przykłady manipulacji i prowokacji językowej, aktywnie je komentuje i reaguje na nie.

językowej,
• zna i świadomie
stosuje językowe
sposoby osiągnięcia
porozumienia. • | <p>stosuje je
w swoich
wypowiedziach,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna i próbuje
stosować normy
językowe i
zasady
grzecznościowe
odpowiednie dla
wypowiedzi
publicznych • wie, czym są
manipulacja i
prowokacja
językowa . zna
językowe
sposoby
osiągania
porozumienia,
intuicyjnie je
stosuje |
|--|--|

NIEDOSTATECZNY - poziom umiejętności wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy 8 umożliwia osiągnięcie celów polonistycznych - uczeń nie potrafi wykonać zadań o niewielkim poziomie trudności.

DOPUSZCZAJĄCY (WYMAGANIA KONIECZNE) - poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy 8 umożliwia osiągnięcie celów polonistycznych uczeń potrafi wykonać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim poziomie trudności .

DOSTATECZNY (WYMAGANIA PODSTAWOWE) - poziom zdobytych umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy 8 pozwala na rozwijanie kompetencji ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej - uczeń wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe o średnim poziomie trudności ujęte w programie i wynikające z podstawy programowej.

DOBRY (WYMAGANIA ROZSZERZAJĄCE) - uczeń poprawnie stosuje Wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne.

BARDZO DOBRY (WYMAGANIA DOPEŁNIAJĄCE) - uczeń sprawnie posługuje się zdobytym wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, potrafi zastosować poznana wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach

Opracowały :

Eliza Tomaszewska

.....

Joanna Paczkowska

.....

Katarzyna Stogowska

.....